

Elatusavusta disponointi

Perhekurssi 2022

LEGAL
lounge

1

1

Disponointi täysi-ikäistyneen lapsen elatusavusta

- **5 §** Elatusapua koskevissa asioissa alaikäistä lasta edustaa hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Alaikäisen lapsen edustajalla on oikeus edustaa lasta myös asiassa, joka koskee lapsen oikeutta saada elatusta lapsen täytettyä kahdeksantoista vuotta.
- HE 88/2018: 5 §:n mukaan elatusapua koskevissa asioissa alaikäistä lasta edustaa hänen huoltajansa.

LEGAL
lounge

2

2

Itä-Uudenmaan KO H 748/1005

- Hakemusasia (huolto ym., ml. elatus), asiaan osallisina vanhemmat
- Muutosasia, mm. elatuskyvyt ja elatuksen tarpeet muuttuneet, aiemman määräyksen mukaisesti äiti maksaa isälle elatusapua
- Luonapito muuttunut vuoroasumiseksi, äidillä ei elatuskykyä, isällä hyvä elatuskyky (moninkertainen lapsen elatuksen tarpeeseen nähden)
- Asian käsittelyn kuluessa (12/2020–03/2022), X täyttänyt 18 vuotta ja kirjallisella ilmoituksella peruuttanut omalta osaltaan äidin esittämän elatusapua koskevan vaatimuksen.
- Elatusvastuut vaatimusten mukaan kääntyneet ja intressi suurehko
- X:ää ei kuultu oikeudessa, vaikka kirjallisina todisteina esitetty lapsen viestejä äidille, joista ilmenee, että isä vaatinut lapselta vuokraa, ”jos lapsi vaatii häneltä elatusapua”

LEGAL
lounge

3

3

ÄITI

- Äidillä puhevalta esittää vaatimus elatusavusta ajalta ennen X:n täysi-ikäistymistä, vaatimus koskien aikaa ennen X:n täysi-ikäistymistä hyväksyttävä
- Lapsi voi disponoida koulutusavustuksesta ajalta, jolloin on täysikäinen
- Erillistä valtakirjaa lapsen puolesta ei tarvita silloin, kun huoltajan puhevalta perustuu lakiin (elatuslain 5 §).
- Lapsi ei ole asiaan osallinen eikä hänellä ole itsenäistä puhevaltaa asiassa ajalta, kun hän on ollut alaikäinen.
- Lapsi ei voi täysikäiseksi tultuaan peruuttaa vaatimuksia ajalta, jolloin häntä lain mukaan edustaa ja/tai on edustanut hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa.
- KKO 1981 II 38

ISÄ (elatusvelvollinen)

- Kyseessä on X:lle eikä äidille maksettava etuus, josta syystä hänelle kuuluu puhevalta
- X on itse peruuttanut kanteen täysi-ikäistyttyään
- Lapsi saa ns. takautuvasti peruuttaa äidin esittämän vaatimuksen täysi-ikäistyttyään myös koskien aikaa, kun hän on ollut alaikäinen ja vajaavaltainen
- Äidillä ei ole X:n valtakirjaa asiassa
- X:n täytettyä 18 vuotta hänen äitinsä oikeus päättää hänen asioistaan ja esittää vaatimuksia käräjäoikeudessa on päättynyt
- Äidin vaatimus lapsen elatusavusta jätettävä tutkimatta lapsen peruutettua vaatimuksen
- KKO 1998:66 (?)

LEGAL
lounge

4

4

KO ratkaisu

- X:n asianosaisasema?
- Muodollisella asianosaisasemalla ei sellaista vaikutusta, etteikö X voisi elatusapuasian osalta toimia asianosaisena kuten hänen asemansa elatusapulain 5 §:n 1 momentin nojalla olisi, mikäli asia olisi saatettu vireille kanteella.
- X:n oikeustoimikelpoisuus on alkanut hänen täytettyään 18 vuotta.
- Elatuslain 3 §:n 1 momentin mukaan elatusapu on lapsen oikeus.
- Alaikäistä lasta edustaa lain 5 §:n 1 momentin nojalla huoltaja tai muu laillinen edustaja ja joka voi lain 13 §:n 1 momentin nojalla ajaa kannetta lapsen puolesta.
- Kysymyksessä on lapsen lakimääräinen edustaminen lasta koskevan oikeuden osalta lapsen ollessa alaikäinen. X:n täytettyä 18 vuotta vuotta on puhevalta siirtynyt hänelle hänen puolestaan ajetun kanteen ja hänen eduksensa tulevien etuuksien osalta.
- Äidillä ei ole enää puhevaltaa asiassa ja vaatimukset tältä osin tulee jättää tutkimatta.

LEGAL
lounge

5

5

PROBLEMATIIKKA

- Kyseessä muutosasia, elatusavun muutos voi olla perusteltu ja tarpeen sekä lapsen edun mukainen
- Vanhempi vastuussa lapsen elatuksesta, vanhempi maksaa ja perii maksuja, myös lapsen täysi-ikäistyttyä
- Vanhemmat eivät saa luopua elatusavusta lapsen puolesta (ElatusL 7.3.), mutta lapsi saa luopua omasta elatusavustaan täysi-ikäistyttyään
- Vanhempi joutuu maksamaan väärin perustein elatusmaksuja, ja vastaamaan myös oikeudenkäyntikuluistaan, jos lapsi täysi-ikäistyttyään kesken prosessin peruuttaa vanhemman esittämän vaatimuksen
- Pitäisikö ”lasta” kuulla vai riittääkö hänen kirjallinen ilmoituksensa?
 - Isän avustajan laatima
 - Lapselta viestejä siitä, että isä painostanut häntä allekirjoittamaan luopumisilmoituksen
 - Riski, että lapsia sekoitetaan riitaan heidän ”täysi-ikäistyttyään”
- Asian pääkäsittely siirtyi lähes vuodella puheenjohtajan sairastumisen ja tuomioistuimen resurssien takia, lapsi ehti täysi-ikäistyä ja sekaantua vanhempien riitaan
- Miten suhtautuu lapselle tuleviin muihin etuuksiin? Lapsi saa täysi-ikäistyttyään nostaa kanteen ja disponoida elatusavusta ajalta, jolloin ollut ala-ikäinen?
- Onko perusteetonta etua isälle? Nostaako äiti perusteettoman edun palautusta koskevan kanteen? Riskit

LEGAL
lounge

6

6

KKO 1981 II 38

- Lapsen täysivaltaiseksi tulon jälkeen nostetussa maksamatta olevien elatusapumaksujen määrän vahvistamista koskevassa oikeudenkäynnissä oli sillä vanhemmalla, jonka huollossa lapsi oli ollut, oikeus edustaa lasta, kun kysymys oli elatusapumaksuista, jotka olivat erääntyneet hänen huoltaessaan lasta.
- KKO totesi, että ko. elatusapuerät olivat erääntyneet maksettaviksi lasten ollessa vajaavaltaisia ja B:n huollossa. Kun nämä erät olisi ollut maksettava B:lle, hänellä oli oikeus käyttää vastaajan puhevaltaa näiden erien perimisestä koskevassa oikeudenkäynnissä senkin jälkeen kun huollettavat olivat tulleet täysivaltaisiksi.

LEGAL
lounge

7

7

LEGAL
lounge

Sinun asianajajasi

8